

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У ПОДАТКОВІЙ СФЕРІ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Владислав Анатолійович МАШНІЦЬКИЙ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Особливості протидії корупційним правопорушенням у податковій сфері в умовах дії правового режиму воєнного стану визначаються поєднанням двох чинників: загальних антикорупційних засад, закріплених у законодавстві України, та специфіки функціонування державного апарату і фінансової системи під час збройної агресії та надзвичайних умов.

Податкова сфера традиційно відноситься до найбільш уразливих щодо корупційних ризиків, оскільки саме вона забезпечує наповнення державного бюджету, створює умови для фінансової стабільності та безперервного функціонування органів влади, а також напряду впливає на соціально-економічну безпеку держави.

У період воєнного стану ця сфера набуває особливого значення, адже зібрані податкові надходження спрямовуються насамперед на оборону, підтримку Збройних Сил України та відновлення критичної інфраструктури. Водночас посилений тиск на економіку, скорочення легальних доходів бізнесу та громадян, зростання адміністративних бар'єрів і зброї у функціонуванні контролюючих органів створюють додаткові умови для зловживань та ухилення від сплати податків.

Правовий режим воєнного стану, з одного боку, передбачає запровадження певних обмежень у діяльності державних інституцій, спрощення окремих адміністративних процедур та переорієнтацію пріоритетів на забезпечення обороноздатності [1, с. 70]. З іншого боку, діяльність органів публічної влади в умовах даного правового режиму вимагає посиленої дисципліни, прозорості та контролю над фінансовими потоками, оскільки будь-які прояви корупції в податковій сфері безпосередньо підривають національну безпеку. У цьому контексті особливості протидії корупційним правопорушенням у податковій сфері в умовах воєнного стану розкриваються у єдності декількох ключових напрямів.

По-перше, актуалізується потреба у мінімізації людського фактору в податковому адмініструванні, що досягається через цифровізацію, використання електронних сервісів та автоматизованих систем перевірки, які знижують ризик зловживань з боку податкових службовців.

По-друге, посилюється роль внутрішнього та зовнішнього контролю, зокрема підвищується відповідальність посадових осіб Державної податкової служби України за прийняття неправомірних рішень, що можуть завдати шкоди обороноздатності та фінансовій стабільності держави [2, с. 157].

По-третє, в умовах воєнного стану значна увага приділяється міжвідомчій координації – взаємодії податкових органів із правоохоронними структурами, антикорупційними органами (НАБУ, НАЗК, САП) та військовою адміністрацією, що забезпечує оперативність виявлення та реагування на правопорушення.

Варто підкреслити, що воєнний стан не скасовує загальних вимог доброчесності та підзвітності службовців, а навпаки – підсилює їх значення, адже будь-яке відхилення від принципів законності і справедливості може підірвати довіру суспільства до державних інституцій.

Так, протидія корупційним правопорушенням у податковій сфері в умовах воєнного стану набуває комплексного характеру: вона включає правові, організаційні, технологічні та етичні механізми, спрямовані на зменшення корупційних ризиків і забезпечення фінансової безпеки держави. Її особливістю є поєднання підвищених вимог до посадових осіб із одночасним впровадженням гнучких і швидких процедур контролю та координації. У результаті така протидія стає невід'ємною складовою системи національної безпеки, а ефективність її реалізації визначає не лише рівень довіри суспільства до влади, а й здатність держави зберігати стійкість у протистоянні з агресором та забезпечити майбутнє післявоєнне відновлення.

Важливим аспектом у протидії корупційним правопорушенням у податковій сфері під час дії правового режиму воєнного стану є баланс між спрощенням процедур для платників податків і недопущенням зловживань з боку як самих суб'єктів господарювання, так і посадових осіб контролюючих органів [3, с. 459].

У зв'язку з особливими безпековими умовами воєнного стану держава була змушена запроваджувати податкові послаблення, відстрочення у сплаті податкових зобов'язань, спеціальні механізми пільгового оподаткування для окремих категорій платників, а також процедури звільнення від відповідальності за несвоєчасну подачу звітності у випадках форс-мажорних обставин.

Такі заходи з одного боку є виправданими, оскільки вони підтримують бізнес і населення у складних умовах, але з іншого - створюють сприятливий ґрунт для корупційних схем, пов'язаних з неправдивим документуванням обставин непереборної сили, маніпуляціями із застосуванням пільг та штучним заниженням податкових зобов'язань.

Це вимагає від держави ретельного моніторингу, вибіркового перевірок та розробки спеціальних алгоритмів оцінки ризиків, які дозволяють своєчасно виявляти потенційні зловживання.

Таким чином, в умовах воєнного стану протидія корупції передбачає поєднання жорсткого контролю за публічними службовцями з боку антикорупційних органів, використання інструментів громадського контролю та електронних баз даних. Протидія корупції у податковій сфері в умовах воєнного стану має стратегічно важливий характер. Її результативність визначає не тільки рівень довіри суспільства до влади, але й здатність України зберегти економічну стабільність і закласти фундамент для відновлення та подальшого розвитку держави після завершення бойових дій.

Список використаних джерел:

1. Крейденко В., Григорович Л. Особливості функціонування Верховної Ради України як суб'єкта державно-управлінських відносин в умовах воєнного стану: питання теорії та практики. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. 2023. Випуск 5 (71). С. 67-73. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-5\(71\)-8](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-5(71)-8).

2. Крисоватий А. І., Томнюк Т. Л. Адміністрування податків в Україні: організація та напрями трансформації : моногр. / А. І. Крисоватий, Т. Л. Томнюк. Тернопіль : ВПЦ, «Економічна думка ТНЕУ», 2012. 212 с.

3. Шопіна І. М. Особливості запобігання корупції та підвищення доброчесності у період правового режиму воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 458-461. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/110>.